FADL BİN DÜKEYN EL-HÂFIZ

Hadîs âlimlerinden. Künyesi, Ebû Nuaym'dır. 130 (m. 748) senesinde Kûfe'de doğup, 219 (m. 834) târihinde vefât etti. İmâm-ı Buhârî ve Müslim'in (radıyallahü anh) hocalarındandır. Ebû Nuaym, Süleymân el-A'meş, Mis'ar bin Kedâm, Zekeriyya bin Ebî Zaide, İbn-i Ebî Leylâ, Süfyân-ı Sevrî gibi büyük âlimleri dinleyip, rivâyette bulunmuştur. Ondan da, Ahmed bin Hanbel, Muhammed bin İsmail el-Buhârî, Ebû Zûr'a, Ya'kûb bin Şeybe, Ahmed bin Ebî Hayseme gibi büyük âlimler rivâyette bulunmuşlardır. Bağdâd'a gelip, burada da hadîs-i şerîf dersi vermiştir. Süfyân-ı Sevrî'nin kendilerinden istifâde ettiği 113 âlimden, o da istifâde etmiştir. Yahyâ bin Maîn, Ahmed bin Hanbel'e "Ebû Nuaym'ı imtihan etmek istiyorum" dedi. Ahmed bin Hanbel, ona, "Ebû Nuaym'ın sika (güvenilir) olduğunu kabûl etmiyor musun?" dedi. Yahyâ bin Maîn, "Mutlaka onu imtihan edeceğim" dedi. Bir kâğıt parçası aldı. Ona, kendi rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden otuz tanesini yazdı. Ayrıca her on hadîs-i şerîfin başına da onun olmayan bir hadîs-i şerîf koydu.

Sonra Ebû Nuaym'e gittiler. Kapıyı çalınca, Ebû Nuaym çıktı. Sonra orada bulunan bir dükkânın bir kenarına oturdular. Yahyâ bin Maîn yazmış olduğu hadîs-i şerîflerden on tanesini okudu. Fadl bin Dükeyn i'tirâz etmeden dinledi. Fakat, kendisine âit olmıyan onbirinci hadîs-i şerîf-i okuyunca, Fadl bin Dükeyn, "Bu benim rivâyet ettiğim hadîs-i şerîf değil" dedi. Sonra ikinci onu okuyunca, yine sessizce dinledi. Onbirinci olup, kendisinin rivâyet etmediği hadîs-i şerîf okununca, Yahyâ bin Maîn'e, kendisinin rivâyet ettiği hadîs-i şerîf olmadığını söyledi. Üçüncü on okunduğunda, kendisine âit olmayan hadîs-i şerîfi yine tanımıştır.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mîzân-ül-i'tidâl cild-3, sh. 350

2) Mu'cem-ül-müellifîn cild-8, sh. 67

3) Târih-i Bağdâd cild-12, sh. 346

4) El-A'lâm cild-5, sh. 148

5) Miftâh-üs-se'âde cild-1, sh. 269